

Інна ГУЦУЛ

кандидат економічних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна, inna_14.01.81@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-2281-5940

Катерина КРИСОВАТА

кандидат економічних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна, krisovatakaterina@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1147-8811

ПРАГМАТИЗМ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПОЖИВЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Вступ. Митне регулювання споживчого ринку є одним із основних загально визнаних засобів реалізації державної економічної політики, інструментом виконання внутрішніх завдань. Основна робота для вдосконалення митного регулювання споживчого ринку має бути спрямована на підвищення конкурентоспроможності продукції українського виробника, сприяння залученню вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку національного господарства, а також розвиток новітніх прогресивних і гармонізованих із європейською практикою систем стандартизації та сертифікації продукції.

Мета – ідентифікувати прагматичні аспекти митно-тарифного регулювання споживчого ринку, систематизувати вектори підвищення ефективності державного регулювання споживчого ринку України.

Методи. У дослідженні використано методи діалектичного аналізу та синтезу, а також логічного узагальнення, порівняння і формалізації.

Результати. Досліджено сутність та соціальну роль споживчого ринку. Наголошено на необхідності державного регулювання споживчого ринку з використанням митного інструментарію. Встановлено, що розвиток споживчого ринку визначається зміною макроекономічних індикаторів, серед яких одним із ключових є роздрібний товарооборот. Проведено моніторинг частки витрат населення на придбання товарів і послуг у сумі загальних витрат (доходів). Виявлено, що основним елементом митно-тарифного регулювання споживчого ринку України є митний тариф. За підсумками дослідження теоретико-практичних засад митного регулювання споживчого ринку України було систематизовано заходи, які покращать ефективність його реалізації, сталий та прогресивний розвиток.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях буде приділено увагу імплементції інноваційних підходів міжнародного митного регулювання, зокрема країн Європейського Союзу, в національну практику з метою підвищення ефективності функціонування споживчого ринку.

Ключові слова: фiскальна полiтика, митне регулювання, споживчий ринок, зовнiшньоeкономiчна дiяльнiсть, митнi платежi.

Рис.: 5, **бiбл.:** 10.

Инна ГУЦУЛ

кандидат экономических наук, доцент, Запiдноукраинский национальный университет, Тернополь, Украина

Екатерина КРИСОВАТАЯ

кандидат экономических наук, доцент, Запiдноукраинский национальный университет, Тернополь, Украина

ПРАГМАТИЗМ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО РЫНКА УКРАИНЫ

Введение. Таможенное регулирование потребительского рынка является одним из основных общепризнанных средств реализации государственной экономической политики, инструментом выполнения внутренних задач. Основная работа при совершенствовании регулирования потребительского рынка должна быть направлена на повышение конкурентоспособности продукции отечественного производителя, содействие привлечению отечественных и иностранных инвестиций для развития национального хозяйства, а также развитие новых прогрессивных и гармонизированных с европейской практикой систем стандартизации и сертификации продукции.

Цель – идентифицировать прагматические аспекты таможенно-тарифного регулирования потребительского рынка, систематизировать векторы повышения эффективности государственного регулирования потребительского рынка Украины.

Методы. В исследовании использованы методы диалектического анализа и синтеза, а также логического обобщения, сравнения и формализации.

Результаты. Исследовано сущность и социальную роль потребительского рынка. Отмечена необходимость государственного регулирования потребительского рынка с использованием таможенного инструментария. Установлено, что развитие потребительского рынка определяется изменением макроэкономических индикаторов, среди которых одним из ключевых является розничный товарооборот. Проведен мониторинг доли расходов населения на приобретение товаров и услуг в сумме общих расходов (доходов). Выявлено, что основным элементом таможенно-тарифного регулирования потребительского рынка Украины является таможенный тариф. По итогам исследования теоретико-практических основ регулирования потребительского рынка Украины были систематизированы меры, которые улучшат эффективность его реализации, устойчивое и прогрессивное развитие.

Перспективы. В дальнейших научных исследованиях внимание будет уделено имплементации инновационных подходов международного регулирования, в частности стран Европейского Союза, в национальную практику с целью повышения эффективности функционирования потребительского рынка.

Ключевые слова: фiскальна полiтика, таможенное регулирование, потребительский рынок, внешнеэкономическая деятельность, таможенные платежи.

Inna HUTSUL

Ph. D. (Economics), Assoc., Prof., West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine,
inna_14.01.81@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-2281-5940

Kateryna KRYSOVATA

Ph. D. (Economics), Assoc., Prof., West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine,
krisovatakaterina@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1147-8811

**PRAGMATISM OF CUSTOMS REGULATION OF THE CONSUMER MARKET
IN UKRAINE**

Introduction. The customs regulation of the consumer market is one of the main universally recognized means of implementing state economic policy, a tool for fulfilling internal tasks. The main work in improving customs regulation of the consumer market should be aimed at increasing the competitiveness of domestic producers, promoting domestic and foreign investment for the national economy, as well as the development of new progressive and harmonized with European practice systems of product standardization and certification.

The purpose of the article is to identify pragmatic aspects of customs and tariff regulation of the consumer market, systematization of vectors to increase the efficiency of state regulation of the consumer market of Ukraine.

Methods. Methods of dialectical analysis and synthesis, as well as methods of logical generalization, comparison and formalization are used in the research.

Results. The essence and social role of the consumer market are studied. Emphasis is placed on the need for state regulation of the consumer market using customs tools. It is established that the development of the consumer market is determined by changes in macroeconomic indicators, among which one of the key is retail trade. The share of the population's expenditures on the purchase of goods and services in the amount of total expenditures (revenues) was monitored. It is revealed that the main element of customs and tariff regulation of the consumer market of Ukraine is the customs tariff. Based on the results of the study of theoretical and practical principles of customs regulation of consumer Ukraine, measures were systematized that will improve the efficiency of its implementation, sustainable and progressive development.

Prospects. Further research will focus on the implementation of innovative approaches to international customs regulation, in particular in the European Union, in national practice in order to improve the efficiency of the consumer market.

Keywords: fiscal policy, customs regulation, consumer market, foreign economic activity, customs payments.

JEL Classification: E62, H21, H87.

Постановка проблеми. Для України, економічна політика якої зорієнтована на глибинні ринкові перетворення в контексті європейської інтеграції, важливе значення має регулювання споживчого ринку, оскільки на ньому переплітаються ключові

інтереси населення і виробників кінцевої продукції. Ця проблема набуває особливої актуальності з огляду на необхідність в умовах глобалізації економічних відносин уніфікації конкурентного законодавства різних країн світу, формування механізму

захисту вітчизняного виробника та лібералізації міжнародних торговельних відносин на базі Світової організації торгівлі, а також узгодження конкурентної поведінки.

Стратегічною метою розвитку споживчого ринку в економіці України, яка все ще перебуває на етапі трансформації, є покращення рівня життя населення, піднесення на новий якісний рівень усього комплексу соціально-економічних чинників, які забезпечують процес життєдіяльності суспільства. Із огляду на це, виникає об'єктивна необхідність аналізу сучасних тенденцій митного регулювання, які мають місце в розвитку вітчизняного споживчого ринку, особливо в умовах карантинних обмежень, спричинених пандемією COVID19.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані із дослідженням споживчого ринку та процесами його митного регулювання, розглядали у своїх наукових працях О. Десятнюк [1], В. Сідляр [1], В. Лагутін [2], І. Лазебна [3], В. Барабаш, А. Марченко, Г. Шворнікова [5], О. Атаманчук [9], С. Шевчук [10] та інші.

На сьогодні особливої уваги потребує врегулювання співвідношення часток вітчизняних та імпортованих товарів, захист українських споживачів від неякісної іноземної продукції, а також захист національного виробника від іноземної конкуренції. Тому фінансово-економічні методи загалом та методи митного регулювання зокрема є тими засобами впливу, які сприяють вирішенню наявних проблем через регулювання споживчого ринку України.

Мета статті полягає в науково-методичному обґрунтуванні теоретичних, методичних та прагматичних аспектів митного регулювання споживчого ринку України та окреслення шляхів його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне функціонування споживчого ринку можливе за умови опти-

мального урахування інтересів усіх його суб'єктів та координації державними інституціями їх діяльності. Відтак роль держави у формуванні та розвитку споживчого ринку полягає не лише у законодавчому та нормативному регулюванні, а й у підтримці конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, розвитку конкуренції на споживчому ринку та захисті прав споживачів, що зумовлено відкритістю економіки та вільним доступом імпортованих товарів на внутрішній ринок. Споживчий ринок – це сукупність соціально-економічних відносин виробника й споживача, що формуються в процесі купівлі-продажу (оренди) споживчих товарів та послуг для кінцевого (особистого) споживання [1, с. 81].

Ефективність функціонування споживчого ринку тим вища, чим збалансованіша його кон'юнктура, чим більший обсяг платоспроможного попиту населення, чим якісніший процес задоволення потреб конкретних його цільових сегментів. Однак в Україні, де здійснюються глибокі економічні перетворення, більша частина перерахованих вище умов відсутня. Наша держава перебуває на шляху трансформації колишнього механізму регулювання процесами обміну, що був властивий командній системі, у новий, адекватний ринковим умовам. Відповідно до цього економічна політика в країні покликана якомога точніше передбачити дії учасників ринку, згідно із завданнями їх максимальної збалансованості та доцільності [2, с. 59].

Ринкова саморегуляція споживчого ринку в умовах зростання обсягів і рівня економіки, ускладнення господарського розвитку, посилення суперечностей між виробником і споживачем, монополістичних тенденцій та глобалізаційних викликів не в змозі забезпечити ефективний і стабільний розвиток споживчого ринку та формування

оптимальних соціально-економічних пропозицій [3, с. 155].

Важливим є регулювання державою споживчого ринку, щоб створити умови для ефективного функціонування ринкового механізму, захистити національні інтереси на зовнішньому ринку й усередині держави, а також права споживачів і національного товаровиробника, вирішити інші завдання, які ринковий механізм самостійно виконати не в змозі. Одне з провідних місць в системі державного регулювання споживчого ринку належить митному регулюванню, яке охоплює застосування митно-тарифних і нетарифних заходів.

Динаміка споживчого ринку визначається зміною макроекономічних індикаторів, серед яких одним із найважливіших є роздрібний товарооборот, який містить увесь обсяг реалізації товарів у грошовому вираженні й характеризує заключний етап руху продукції зі сфери обігу в сферу споживання, фіксуючи суспільне визнання цінності й споживчої вартості товарів.

Крім того, він є одним із найважливіших показників соціально-економічного розвитку суспільства, оскільки в його динаміці відображається стан економіки в цілому, інфляційні процеси, зміна добробуту населення, кон'юнктура та місткість внутрішнього споживчого ринку. Зміну показників роздрібно-го товарообороту підприємств за останні 7 років зображено на рис. 1.

Дані з рис. 1 свідчать, що показники обсягу роздрібно-го товарообороту підприємств упродовж 7 років постійно зростали, за весь період – у 1,85 рази, у 2019 р. – в 1,19 рази, порівняно з попереднім періодом. Як бачимо, найменше зростання обсягу роздрібно-го товарообороту відбулось у 2014 р. Це пояснюється знеціненням національної валюти, посиленням інфляції, а відтак, підвищенням цін на споживчі товари та послуги. Населення змушене було скорочувати витрати на споживання товарів, переглядати власні споживчі звички через погіршення економічної ситуації в країні. Загалом обсяги роздрібно-го товарооборо-

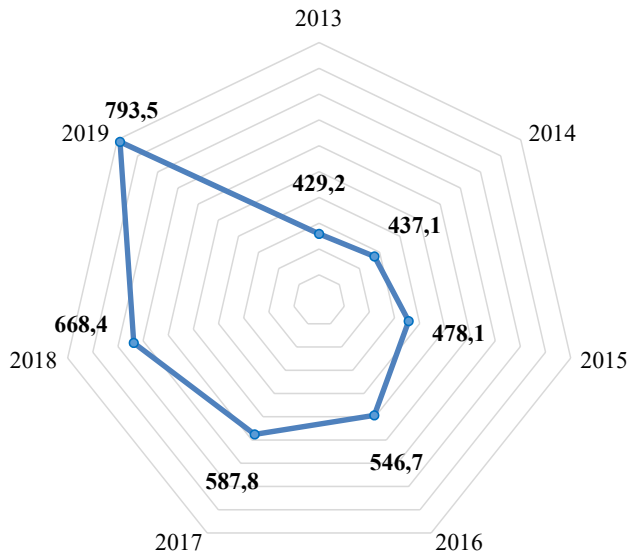

Рис. 1. Динаміка обсягу роздрібно-го товарообороту підприємств у 2013–2019 рр., млн грн *

* Побудовано на основі [4].

ту в торговій мережі підприємств у 2013–2020 рр. характеризуються зростаючим трендом. Зокрема, станом на 01.11.2020 р. роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі становив 697,98 млн грн, що на 0,44% більше, ніж у аналогічному попередньому звітному періоді.

За офіційними даними Державної служби статистики України, у 2019 р. спостерігалось зростання доходів та витрат населення. Так, у III кварталі 2019 р. загальні доходи населення України зросли на 17,5%, порівняно з аналогічним періодом минулого року (рис. 2). В результаті зростання доходів збільшилися споживчі витрати українців майже на 20%. Така тенденція значною мірою спричинена зміцненням національної валюти.

Необхідно звернути увагу на те, що значна частина витрат українських споживачів спрямована на покупку імпортованих товарів. Аналіз статистичних даних (сформованих на основі даних підприємств, основним ви-

дом економічної діяльності яких є роздрібною торгівля) свідчить, що частка продажу споживчих товарів, вироблених в Україні, через торгову мережу підприємств у 2013–2019 рр. коливалася в межах 52–58%. Як видно з рис. 3, за досліджуваний період мінімальне значення цього показника було у 2017 р. – 52,3%, а максимальне – у 2015 р. – 58,1%. За результатами 2019 р. питома вага спожитих вітчизняних товарів у загальному обсязі зменшилася на 0,8%, порівняно з попереднім роком, і становила 52,4%.

Зауважимо, що частка споживання вітчизняних продовольчих товарів має чітко виражену тенденцію до скорочення. Так, у 2014 р. українці купували 85,6% продовольчих товарів власного виробництва. Проте вже у 2019 р. цей показник зменшився на 2,8% і становив 80%. Це свідчить про втрату конкурентоспроможності вітчизняних виробників на внутрішньому ринку та експансію імпортової продукції.

Рис. 2. Частка витрат населення на придбання товарів і послуг у сумі загальних витрат (доходів), млн грн*

* Побудовано на основі [4].

МИТНА СПРАВА

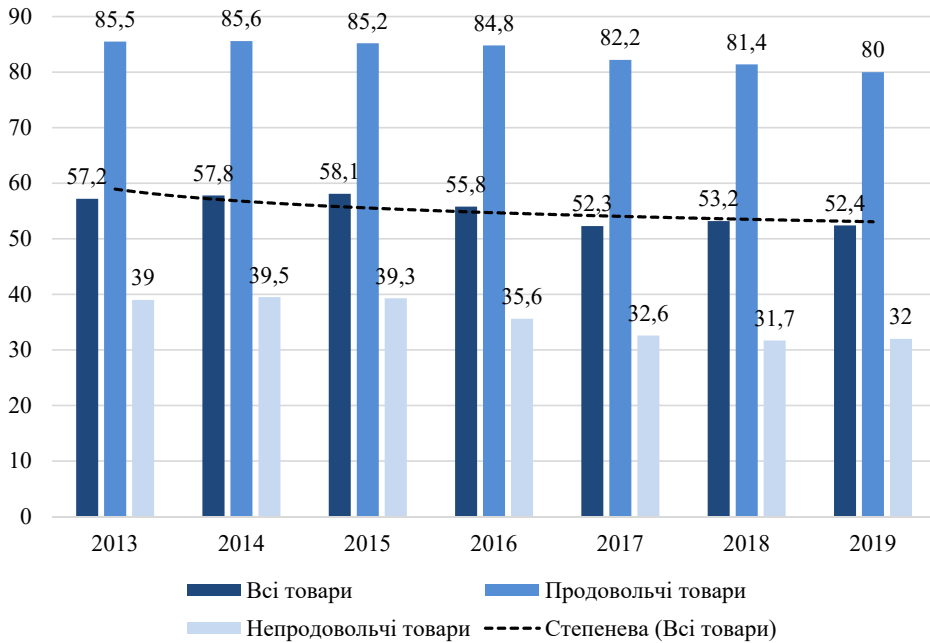

Рис. 3. Частка продажу споживчих товарів, які вироблені на території України, через торгову мережу підприємств, %*

* Побудовано на основі [4].

Також слід зазначити, що через недостатні обсяги та конкурентоспроможність вітчизняних товарів товарна позиція на ринку непродовольчих товарів споживчого призначення більш як на 60% формується за рахунок імпорту і продовжує зростати. Значна частка зростаючого внутрішнього попиту на споживчому ринку задовольняється за рахунок імпорту, обсяги якого за останні 8 років (за винятком 2015 р. та 3 кварталів 2020 р.) були більшими за обсяги експорту (рис. 4).

Аналізуючи обсяг зовнішньої торгівлі України за товарами у 2019 р., помітно, що експорт товарів склав 50055 млн дол. США (порівняно із 2018 р., збільшився на 5,9%), а імпорт – 60800,2 млн дол. США (зріс на 6,3%, порівняно з попереднім роком). Слід зазначити, що торгівельне сальдо України вперше за останні роки у 2015 р. стало додатнім, а це означає, що країна більше

продавала, ніж купувала, тобто більше залежала від себе, ніж від інших. Однак у 2016–2019 рр. ситуація мала інший тренд – домінування імпорту над експортом.

Основними причинами такої ситуації стали значне погіршення економічного становища в країні через анексію Криму Росією та ситуацію на сході України, девальвація національної валюти (гривня знецінилася більше ніж удвічі щодо долара США за 2014 р.). Також важливу роль зіграло скорочення обсягів зовнішньої торгівлі з Російською Федерацією (РФ була одним із основних торгових партнерів), оскільки Україна вирішила більше орієнтуватися на європейський ринок, через ускладнення відносин між двома країнами, та курсу на євроінтеграцію.

Однак, говорячи про митно-тарифне регулювання ринку споживчих товарів, слід зазначити, що воно має забезпечувати: конт-

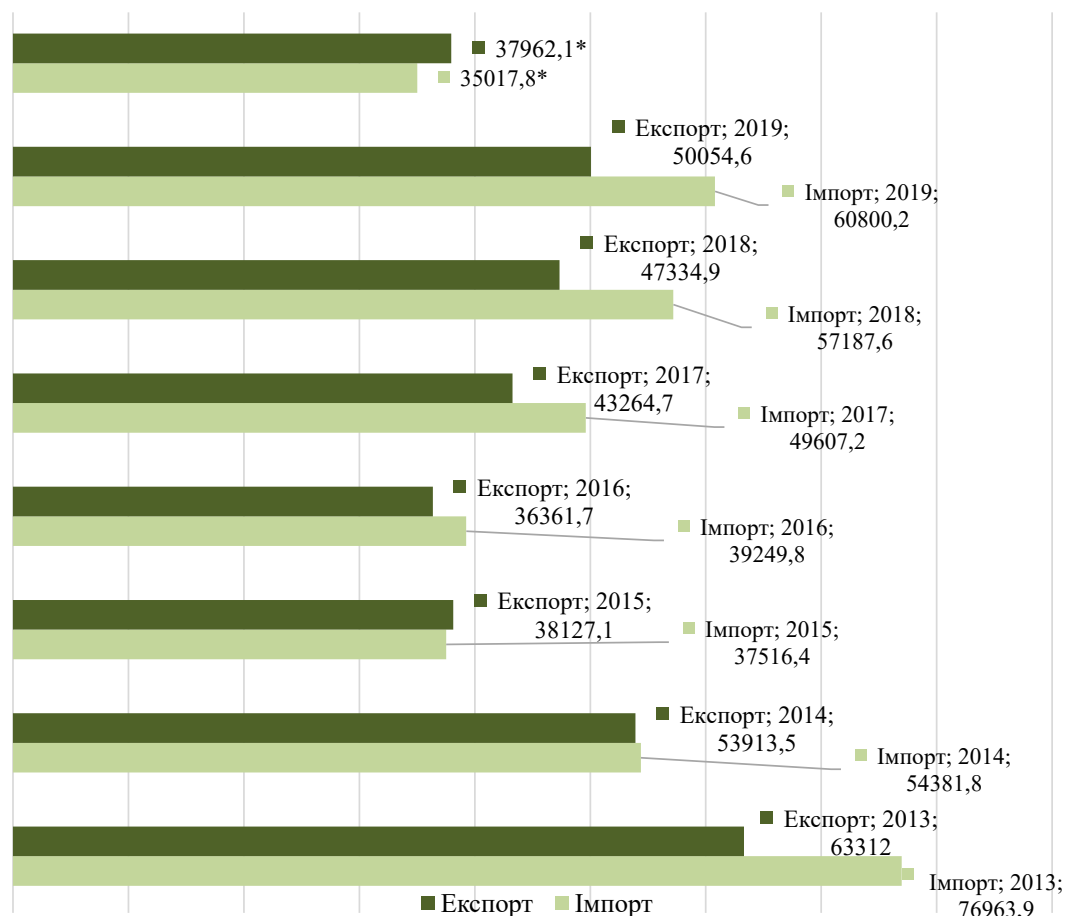

Рис. 4. Динаміка експорту та імпорту товарів у 2013–2020рр., млн дол. США**

* Станом на 01.10.2020 р.

** Побудовано на основі [4].

роль за дотриманням вимог щодо технології виробництва товарів та якості імпортованих товарів; оптимальний рівень цін на товари продовольчої групи; усунення таких проявів на ринку, як реалізація фальсифікованої, контрабандної чи контрафактної продукції, недобросовісної конкуренції тощо.

Ключовим елементом митно-тарифного регулювання споживчого ринку України є митний тариф. Економічна роль митного тарифу пов'язана, насамперед, з тим, що, впливаючи на ціну товару та відмежовуючи національний ринок від світового, та завдя-

ки підвищенню рівня цін на товари, він активно впливає на конкурентоспроможність товару. Як наслідок це позначається на рівні накопичення капіталу, темпах розвитку, прибутку в окремих галузях економіки, нівелюючи різницю, яка склалася в міжнародних і національних умовах.

Отже, в економічному контексті роль митного тарифу полягає в таких аспектах: створення вартісного бар'єра, який підвищує ціну товару, незалежно від застосованого експортного чи імпортованого мита; стимулювання державного розвитку окремих

галузей економіки чи підприємств; надходження коштів до Державного бюджету України [5, с. 255].

Мито, податок на додану вартість, акцизний податок та інші платежі і збори сплачуються резидентами та нерезидентами – фізичними особами, суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, особами, уповноваженими на декларування, до або на момент митного оформлення, шляхом перерахування через банківські установи на відповідні рахунки митних органів, що здійснюють митне оформлення та розпорядження майном або вносяться готівкою. Пропуск товарів та майна здійснюється митними органами після сплати всіх належних митних платежів.

За допомогою проведення моніторингу справляння митними органами України

митних платежів упродовж певного відрізка часу, можливо практично виявити тенденції та закономірності в процесі адміністрування митних платежів, їх місце в структурі доходів бюджету, використовуючи ці показники при прогнозуванні, зокрема стратегічному та для розвитку фіскального потенціалу митних органів на майбутнє.

Аналізуючи структуру платежів, справляння яких забезпечено державними митними органами, слід зазначити, що найбільшу частку в надходженні митних платежів займає податок на додану вартість, станом на 2019 р. на нього припадало 77,6% усіх надходжень митних платежів та 29% доходів Державного бюджету України (рис. 5).

Варто зазначити, що одним із факторів який вплинув на збільшення надходження податку на додатну вартість в період 2015–

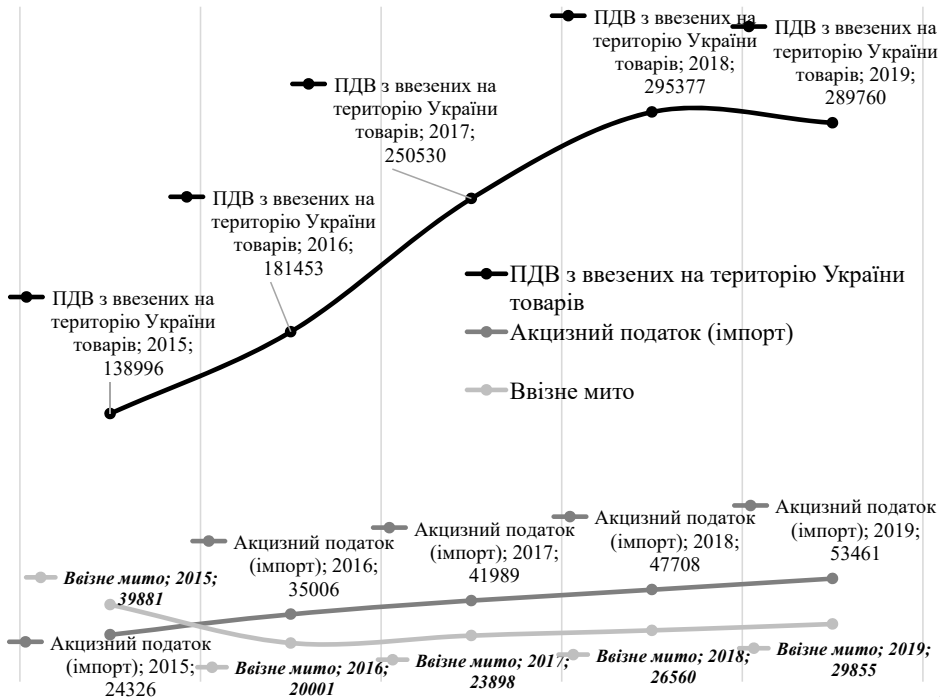

Рис. 5. Динаміка надходжень митних платежів до Державного бюджету України у 2015–2019 рр., млн грн*

* Побудовано на основі [6, 7].

2018 рр., є запровадження системи електронного адміністрування ПДВ з 1 липня 2015 р., яка дала змогу виключити махінації з ПДВ та збільшити надходження податку до бюджету. На зменшення мобілізації надходжень ПДВ при імпорті товарів вплинув такий фактор, як можливість продажу імпортованого товару без ПДВ за готівку.

Натомість, платежі акцизного податку протягом досліджуваного періоду показали тенденцію до зростання. За період 2015–2019 рр. надходження платежів акцизного податку зросли з 24326 млн грн до 53461 млн грн відповідно. Потрібно зазначити, що в період 2016–2017 рр. на зростання надходження акцизного податку вплинула низка факторів, серед яких: підвищення ставок податку (на бензин та дизпаливо на 2%, на транспортні засоби – від 0,4% до 33%); запровадження акцизного податку на вантажні автомобілі та автобуси; зростання середньорічного курсу гривні до євро (ставки акцизного податку на окремі види підакцизної продукції визначені в євро); збільшення обсягів імпорту деяких підакцизних товарів (за даними Державної служби статистики України, у 2017–2018 рр., порівняно з попередніми роками, обсяги імпорту скрапленого газу збільшились на 36%, легкових автомобілів, що були у використанні, на які ставка втричі більша, ніж на нові, – у 5 разів) [8].

Щодо платежів ввізного мита, то період 2015–2019 рр. характеризується коливанням надходження такого податку до Державного бюджету, з явною тенденцією зростання динаміки у 2019 р.

У Європейському Союзі митний тариф є одним із ключових інструментів імпортного регулювання. Крім національних тарифів, існують митні тарифи в рамках національних торгово-економічних об'єднань країн, а учасники таких об'єднань встановлюють загальний митний тариф у торгівлі

з третіми країнами. Митна система ЄС має Єдиний митний тариф (ЄМТ), єдині норми і правила визначення митної вартості товарів, встановлення країни походження товарів, режими ввозу і вивозу товарів тощо [9, с. 28].

Розміри митних ставок на конкретні товари встановлені залежно від ступеня їх обробки: якщо ввіз на територію країн-учасниць ЄС практично всіх сировинних товарів здійснюється безмитно або з невеликим обкладанням, то мита на напівфабрикати помітно зростають і досягають максимуму у випадку ввозу готових виробів [10, с. 50]. Як правило, більш високі ставки мита передбачені для товарів, що конкурують із продукцією західноєвропейських фірм: до таких товарів належать текстильні вироби, взуття, велика кількість інших товарів широкого вжитку, у тому числі продовольчих, хімічна продукція, прокат чорних металів. За методом обкладання переважна більшість мита на промислові товари є адвалерною, тільки в деяких випадках застосовуються специфічні мита. При імпорті аграрних товарів, що підпадають під дію єдиної сільськогосподарської політики ЄС, стягується спеціальний компенсаційний збір, що становить різницю між світовими цінами і більш високими внутрішніми цінами ЄС на ці товари, або ж мито в сполученні з таким збором.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що митно-тарифне регулювання відіграє важливу роль у регулюванні споживчого ринку, оскільки за допомогою його заходів регулюється ціна на товари, завезені до України з інших країн, і відповідно ситуація на внутрішньому споживчому ринку країни. Чітка митна політика тарифного регулювання дає змогу ефективно підтримувати стабільність взаємовідносин на внутрішньому споживчому ринку. Досліджуючи прагматизм функціонування мит-

ного регулювання споживчого ринку, було систематизовано заходи, які покращать ефективність його реалізації:

- оптимізація митного тарифу через зниження податкового навантаження на групу імпорتنих товарів, при одночасному захисті конкурентоспроможних вітчизняних підприємств шляхом відносно високих ставок тарифу;
- підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробника на світових ринках шляхом державного стимулювання розвитку експортоорієнтованих галузей;
- сприяння залученню вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку національного господарства;
- збільшення обсягу виробництва та підвищення якості вітчизняних товарів з метою зменшення імпорту;
- здійснення постійного аналізу факторів, які впливають на стан вітчизняного споживчого ринку, зокрема аналізу впливу змін чинного законодавства на цей показник;
- удосконалення національної нормативної бази, що регламентує митне регулювання споживчого ринку.

Отже, лише злагоджена та урівноважена система митного регулювання споживчого ринку може забезпечити для України сталий і прогресивний його розвиток.

Список використаних джерел

1. Десятнюк О. М., Сідляр В. В. Фіскальне регулювання споживчого ринку. *Світ фінансів*. 2020. Випуск 1 (62). С. 78–97.
2. Лагутін В.Д. *Внутрішній ринок споживчих товарів: теорія розвитку і регулювання* : моногр. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 327 с
3. Лазебна І.В. *Теоретичні засади функціонування ринку споживчих товарів України*. Під-

приємництво, господарство і право. 2016. № 5. С.155–156.

4. Офіційний вебсайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Шворнікова Г. М., Барабаш В. В., Марченко А. В. Спрощення митних формальностей як необхідна умова євроінтеграції України. *Вісник Східноукраїнського національного університету*. 2017. № 3 (233). С. 252–257.

6. Доходи державного бюджету України. Ціна держави. URL : <http://cost.ua/budget/revenue/>.

7. Річні звіти про виконання Державного бюджету України за 2015-2020 рр. Державна казначейська служба України. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.

8. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД. ДФС України. URL : <http://sfs.gov.ua/ms/f11>.

9. Атаманчук О. В. Регулююча функція податків та регуляторний потенціал податкової системи. *Економіка та держава*. 2008. № 10. С. 26–29.

10. Шевчук С. В. Визначення сутності інструментів та важелів регулятивного потенціалу держави забезпечення митних інтересів України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 4. С. 48–53.

References

1. Desiatniuk, O. M., Sidliar, V. V. (2020). *Fiskalne rehulivannia spozhyvchoho rynku [Fiscal regulation of the consumer market]*. *Svit finansiv – World of Finance*, 1(62), 78–97 [in Ukrainian].
2. Lahutin, V. D. (2008). *Vnutrishnii rynek spozhyvchykh tovariv: teoriia rozvytku i rehulivannia [Domestic market of consumer goods: the theory of development and regulation]*. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t [in Ukrainian].
3. Lazebna, I. V. (2016). *Teoretychni zasady funktsionuvannia rynku spozhyvchykh tovariv Ukrainy [Theoretical principles of functioning of the*

consumer goods market of Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 5, 155–156 [in Ukrainian].

4. Ofitsiyni vebсайт Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Shvornikova, H. M., Barabash, V. V., Marchenko, A. V. (2017). *Sproshchennia mytnykh formalnostei yak neobkhidna umova yevrointehratsii Ukrainy [Simplification of customs formalities as a necessary condition for Ukraine's European integration]*. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of the East Ukrainian National University*, 3 (233), 252–257 [in Ukrainian].

6. *Dokhody derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Revenues of the state budget of Ukraine]*. *Tsina derzhavy – State Price*. Available at: <http://cost.ua/budget/revenue/>.

7. *Richni zvity pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2015–2020 rr. [Annual reports on the execution of the State Budget of Ukraine for 2015–2020]*. *Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy – State Treasury Service of Ukraine*. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.

8. *Sumarnyi obsiah importu ta eksportu u rozrizi tovarnykh pozytsii za kodamy UKTZED [Total volume of imports and exports in terms of product items by UKTZED codes]*. *DFS Ukrainy*. Available at: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>.

9. Atamanchuk, O. V. (2008). *Rehuliuuucha funktsiia podatkov ta rehuliatorni potentsial podatkovoi systemy [The regulatory function of taxes and the regulatory potential of the tax system]*. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, 10, 26–29 [in Ukrainian].

10. Shevchuk, S. V. (2019). *Vyznachennia сутності instrumentiv ta vazheliv rehuliatyvnoho potentsialu derzhavy zabezpechennia mytnykh interesiv Ukrainy [Determining the essence of the tools and levers of the regulatory potential of the state to ensure the customs interests of Ukraine]*. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 4, 48–53 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.11.2020.